

логічність, структурованість і зрозумілість. Це позитивно впливає не лише на якість законодавчих актів, а й на рівень правової обізнаності громадян.

4. Юридична техніка як інструмент модернізації правової системи. У контексті євроінтеграції України юридична техніка виступає інструментом гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу. Високий рівень юридичної техніки забезпечує зрозумілість і доступність норм права для широкого кола суб'єктів, включно з іноземними інвесторами, що сприяє розвитку правового та економічного середовища.

Таким чином, юридична техніка виконує не лише прикладну, але й стратегічну функцію. Її вдосконалення є передумовою підвищення правової культури, зміцнення демократичних інститутів і забезпечення верховенства права в Україні. Системний підхід до використання засобів, прийомів і правил юридичної техніки дозволяє не тільки вирішувати поточні юридичні завдання, а й закладати фундамент для довгострокового розвитку правової системи.

Список використаних джерел:

1. Лавренко Д. О. Значення юридичної конструкції як засобу юридичної техніки. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2024. № 3. С. 56-60.
2. Шемшученко Ю. С. Основи систематизації законодавства в Україні. К. : ІДП ім. В. М. Корецького, 2017.
3. Оніщенко Н. М. Правила юридичної техніки у правотворчості. Харків, 2016.
4. Скрипнюк О. В. Юридична техніка як елемент правової культури. К. : Право України, 2020.
5. Наливайко Л. Р. Практикум із публічного права: практика тлумачення і застосування: навч. посібник (3-є вид.). Дніпро : ДДУВС, 2024. 260 с.
6. Наливайко Л. Р. Практикум із нормотворчої діяльності: навч. посібник. Дніпро : ДДУВС, 2023. 246 с.

Юлія ЛЕБЕДЄВА,
старший викладач
кафедри теорії держави та права
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ

ЕТИЧНІ ВИКЛИКИ У РЕГУЛЮВАННІ РЕПРОДУКТИВНИХ ПРАВ: СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Репродуктивні права є невід'ємною складовою прав людини, що забезпечують можливість вільного прийняття рішень у питаннях планування сім'ї, народження дітей та доступу до послуг, що сприяють збереженню репродуктивного здоров'я. Вони охоплюють широкий спектр питань: від права на доступ до контрацепції та безпечних абортів до забезпечення послуг допоміжних репродуктивних технологій. Проте сучасне суспільство стикається з численними етичними викликами в регулюванні цих прав, обумовленими культурними, релігійними, економічними та технологічними факторами [1].

Одним із ключових викликів є баланс між індивідуальними правами та суспільними інтересами. Наприклад, у багатьох країнах світу питання легалізації чи заборони абортів залишається гострою темою для дискусій. Спроби обмежити доступ до абортів часто мотивуються необхідністю «захисту життя», але ці заходи можуть ставити під загрозу життя та здоров'я жінок, змушуючи їх шукати небезпечні альтернативи. У той же час надмірно ліберальна політика може викликати супротив з боку релігійних та консервативних груп, що вважають аборти неприпустимими з моральних міркувань [2].

Економічна нерівність також значною мірою впливає на доступність репродуктивних послуг. У країнах із низьким рівнем доходу жінки часто не мають доступу до якісної медичної допомоги через високі витрати або відсутність медичних установ. Наприклад, згідно з даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, у багатьох регіонах Африки та Південної Азії відсутність доступу до сучасної контрацепції призводить до високих показників небажаних вагітностей та материнської смертності [3].

Розвиток допоміжних репродуктивних технологій, таких як екстракорпоральне запліднення, сурогатне материнство та генетична модифікація ембріонів, створює нові етичні дилеми. Наприклад, сурогатне материнство може бути єдиною можливістю для деяких пар мати дітей, але водночас викликає занепокоєння щодо можливої комерціалізації репродуктивних функцій жінок [4]. У деяких випадках жінки з економічно незахищених верств населення можуть бути змушені ставати сурогатними матерями з фінансових причин, що ставить під сумнів добровільність такого вибору.

Особливе місце в обговоренні займають етичні питання, пов'язані з генетичною модифікацією ембріонів. З одного боку, ці технології можуть запобігти передаванню спадкових захворювань, а з іншого – виникає ризик «створення» дітей, де перевага надається певним фізичним або інтелектуальним характеристикам [5]. Такі втручання ставлять під загрозу рівність і недискримінацію, адже можуть закріпити соціальну нерівність на генетичному рівні.

Релігійні та культурні аспекти значною мірою впливають на регулювання репродуктивних прав. Зокрема, у країнах, де релігія має значний вплив на суспільне життя, закони можуть забороняти певні види контрацепції або допоміжні репродуктивні технології, вважаючи їх неприйнятними з моральної точки зору [6]. У таких суспільствах жінки можуть стикатися з подвійним тиском: з боку законодавства, що обмежує їх права, та з боку суспільних норм, що диктують традиційну роль жінки як матері.

Для подолання цих викликів необхідно розробляти інтегровані підходи, що враховують як національні особливості, так і міжнародні стандарти. Важливу роль у цьому процесі відіграє освітня діяльність, спрямована на підвищення обізнаності громадян про репродуктивні права та їх значення. Особливо актуальним є залучення до обговорення молоді, що формуватиме майбутню політику у цій сфері. Крім того, міжнародні організації, такі

як Всесвітня організація охорони здоров'я та Фонд ООН у галузі народонаселення (UNFPA), можуть стати платформою для обміну досвідом та розробки універсальних рекомендацій, спрямованих на забезпечення рівного доступу до послуг репродуктивного здоров'я [7].

Підсумовуючи, зазначимо, що репродуктивні права є одним із ключових аспектів забезпечення рівності та дотримання прав людини, проте їх реалізація супроводжується складними етичними викликами. Баланс між індивідуальними правами та інтересами суспільства, нерівномірний доступ до репродуктивних послуг, проблеми, пов'язані з новітніми технологіями, а також вплив релігійних і культурних традицій є факторами, що формують сучасний дискурс у цій сфері. Для досягнення справедливості у сфері репродуктивних прав необхідні скоординовані дії національних урядів, міжнародних організацій та громадянського суспільства. Законодавство має ґрунтуватися на принципах поваги до автономії, рівності та права на здоров'я, водночас враховуючи особливості культурного та релігійного середовища. Крім того, слід приділяти особливу увагу освітнім програмам, що сприяють підвищенню обізнаності населення про важливість репродуктивних прав. Сучасний світ, що стрімко змінюється, потребує інклюзивного підходу до формування політики, що враховуватиме як інтереси окремих осіб, так і суспільства в цілому. Таким чином, вирішення етичних викликів у сфері регулювання репродуктивних прав є складним, але досяжним завданням, що потребує спільних зусиль усіх зацікавлених сторін. Тільки так можна забезпечити гідні умови для реалізації прав кожної людини, сприяти соціальній справедливості та збереженню гуманістичних цінностей.

Список використаних джерел:

1. Адамсон П. Етичні дилеми у сфері репродуктивних прав: глобальні перспективи. Лондон : Рутледж, 2021. 240 с.
2. Macklin, R. (2020). Reproductive Technologies and Ethical Challenges. *Journal of Bioethics*, 3(34), 45-57.
3. World Health Organization. Consolidated guideline on sexual and reproductive health and rights of women living with HIV. Geneva : World Health Organization, 2019. URL : <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550550>.
4. UNFPA. My Body is My Own: Claiming the Right to Autonomy and Self-Determination. *State of World Population Report, 2021*. URL : <https://wcaro.unfpa.org/en/publications/my-body-my-own-claiming-right-autonomy-and-self-determination>.
5. UNFPA. Bodily Autonomy: Busting 7 Myths That Undermine Individual Rights and Freedoms. URL : <https://www.unfpa.org/news/bodily-autonomy-busting-7-myths-undermine-individual-rights-and-freedoms>.
6. World Health Organization. Joint UN statement calling for sexual and reproductive health and rights for all. Geneva : World Health Organization, 2024. URL : <https://www.who.int/news/item/11-07-2024-joint-un-statement-calling-for-sexual-and-reproductive-health-and-rights-for-all>.
7. World Health Organization. Standing up for sexual and reproductive health and human rights. Geneva : World Health Organization, 2020. URL : <https://www.who.int/japan/news/detail-global/19-11-2020-who-stands-up-the-right-to-health>.